

การพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้อง กับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน*

The Development of a Model for the Organization of Activities in Line with the Learning Ecosystem at School

¹ศศินันท์ เศรษฐวุฒันต์, ²กันฤทัย คลังพหล, ³ศศิธร จันทมฤก,
⁴วัสส์พร จิโรจพันธ์ และ ⁵คชินทร์ โภกนุทาภรณ์

¹Sasinan Setthawatbodee, ²Kanreutai Klangphahol, ³Sasithorn Chanthamaruk,
⁴Wassaporn Jirojphan and ⁵Kachin Kokanotapron

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

^{2, 3, 4}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

⁵คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

¹Faculty of Humanities and Social Sciences,

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Thailand.

^{2, 3, 4}Faculty of Education,

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Thailand.

⁵Faculty of Science and Technology,

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: sasinan@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน 2) เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน 3) เพื่อประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 24 คน ครู 24 คนและผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1.1) ด้านการบริหารจัดการ 1.2) ด้านการสร้างทีมงานเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน 1.3) ด้านการจัดพื้นที่การเรียนรู้และระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน 1.4) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 1.5) ด้านการพัฒนาวัฒนธรรมส่งเสริมการอ่าน 1.6) ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล 2) รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 2.1) องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ มี 3 องค์ประกอบย่อย 2.2) องค์ประกอบที่ 2 ด้านการสร้างทีมงานเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ในโรงเรียนมี 6 องค์ประกอบย่อย 2.3) องค์ประกอบที่ 3 ด้านการจัดพื้นที่การเรียนรู้และระบบนิเวศการเรียนรู้
ในโรงเรียน มี 8 องค์ประกอบย่อย 2.4) องค์ประกอบที่ 4 ด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มี 4 องค์ประกอบย่อย
2.5) องค์ประกอบที่ 5 ด้านการพัฒนาวัฒนธรรมส่งเสริมการอ่านมี 4 องค์ประกอบย่อย 2.6) องค์ประกอบที่ 6
ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลมี 3 องค์ประกอบย่อย 3) ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ
พบว่า มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากและ มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การอ่าน; กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน; รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

Abstract

The purposes of this research article were to: 1) analyze and synthesize the data of a model for organizing activities to promote reading in line with the learning ecosystem at school; 2) develop a model for organizing activities to promote reading in line with the learning ecosystem at school; 3) to assess the utilization and feasibility of a model for organizing activities to promote reading in line with the learning ecosystem at school. The sample of the research consisted of 24 administrators, 24 teachers, and 5 experts who were selected using purposive sampling. The research tools were questionnaires, in-depth interview form, and propriety evaluation form. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, and standard deviation.

The results showed that: 1) The development of a model for the organization of activities in line with the learning ecosystem at school consisted of 6 components namely, 1.1) Management, 1.2) Recruiting the team to operate the activities to promote reading in school, 1.3) Management of learning space and educational ecosystem in school, 1.4) Activities to promote reading, 1.5) The development of innovation to promote reading, and 1.6) Monitoring and evaluation; 2) A model for the organization of activities to promote reading in line with the learning ecosystem at school consisted of 6 components: 2.1) Management comprising 3 sub-components, 2.2) Recruiting the team to operate activities to promote reading in school comprising 6 sub-components, 2.3) Management of learning space and educational ecosystem in school comprising 8 sub-components, 2.4) Activities to promote reading comprising 4 sub-components, 2.5) The development of innovation to promote reading comprising 4 sub-components, and 2.6) Monitoring and evaluation comprising 3 sub-components; and 3) The model has propriety at a high level and feasibility for implementation at a high level.

Keywords: Reading; Activities to Promote Reading; Activity Model to Promote Reading

บทนำ

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการ เพื่อพัฒนานักเรียน เพราะการอ่านหนังสือเป็นการพัฒนาตนเองและการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านส่วนใหญ่จะประสบปัญหา เช่น การขาดแคลนหนังสือที่ดีและตรงกับความต้องการของผู้อ่าน การขาดแคลนแหล่งหนังสือที่จะยืมอ่านได้ ไปจนถึงการดึงความสนใจและการแย่งเวลาของสื่ออื่นๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ ฯลฯ รวมทั้งขาดแรงจูงใจ และการชักจูง การกระตุ้น และมีนิสัยรักการอ่านทั้งในและนอกโรงเรียน เมื่อเทียบกับความเพลิดเพลินและการได้ฟังได้รู้เห็นเรื่องต่างๆ จากโทรทัศน์และวิทยุแล้ว การอ่านหนังสือเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องใช้ความพยายามอย่างยิ่ง และต้องมีทักษะในการอ่าน ถ้าจะให้การอ่านหนังสือเกิดเป็นนิสัยจำเป็นต้องการปลูกฝังและชักชวนให้เกิดความสนใจการอ่านอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (Phuang Nak, 2022) ดังนั้น แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะต้องมีรูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพราะการอ่านในปัจจุบันได้เปลี่ยนรูปแบบไปจากเดิม ความรู้ต่างๆ สามารถค้นหาได้จากอินเทอร์เน็ต และที่สำคัญนักเรียนสามารถออกแบบการเรียนรู้ของตนเองได้ ดังนั้นการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนจะต้องนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการส่งเสริมการอ่านซึ่งสามารถดำเนินกิจกรรมได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดทำวิดีโอคลิปการเล่านิทานส่งเสริมการอ่าน การเล่าเรื่องหนังสือ การแนะนำหนังสือและบรรณนิทัศน์หนังสือผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ ยูทูบ การจัดการแข่งขันเกี่ยวกับการอ่าน (Chaimin, and Yuangsoi, 2018a) การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโรงเรียนต้องคำนึงถึงความเหลื่อมล้ำในเรื่องการใช้เทคโนโลยี เพราะมีนักเรียนหลายคนไม่มีอินเทอร์เน็ต ไม่มีอุปกรณ์ที่จะทำให้เข้าถึงแอปพลิเคชันต่างๆ ได้ ดังนั้นในการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะต้องพิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่เป็นระบบนิเวศการเรียนรู้ โดยเฉพาะองค์ประกอบครอบครัวของนักเรียน เพราะครอบครัวของนักเรียนเป็นปัญหาหลักที่ส่งผลต่อการอ่านของนักเรียน ในกรณีที่ครอบครัวไม่เอาใจใส่ในการอ่านของนักเรียน (Settawatbodee, Chaisungnoen, and Chinsomboon, 2017) นอกจากความพร้อมของครอบครัวแล้วยังต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบอื่นๆ เช่น สื่อทรัพยากรสารสนเทศ แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ของนักเรียน เป็นต้น ดังนั้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่จะตอบโจทย์ของนักเรียนต้องคำนึงถึงความต้องการของนักเรียน และบริบทต่างๆ จากการสำรวจการสำรวจสภาพปัญหาการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่า มีสภาพและปัญหาในการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง และมีแนวทางการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน มีแนวทางการดำเนินการดังนี้ (3.1) โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดกลยุทธ์ แผนงานการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (3.2) การสำรวจ และวิเคราะห์ปัญหาครอบครัวระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน (3.3) การออกแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (3.4) การสร้างแรงจูงใจ และการให้รางวัล (3.5) การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรม (3.6) การเผยแพร่ผลงานกิจกรรมส่งเสริมการ (Setthawatbodee et al. 2023)

ระบบนิเวศการเรียนรู้ (Learning Ecosystem) หมายถึง ระบบที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยคำนึงถึงการออกแบบและพัฒนาบรรยากาศในชั้นเรียน และพื้นที่นอกสถานศึกษา รวมถึงที่บ้านและสถานที่อื่นโดยมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ (Kondratova et al. 2017) ระบบนิเวศการเรียนรู้เป็นระบบที่จะเกื้อหนุนทำให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพพร้อมกัน ประกอบด้วยสมาชิก 5 ส่วนหลัก ได้แก่ นักเรียน ครอบครัว โรงเรียน ครู สังคมหรือชุมชน (Thammasat Secondary School, 2020) อีกทั้งระบบนิเวศการเรียนรู้ จะช่วยแก้ปัญหาการเรียนรู้

ทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีการเรียนรู้ได้อย่างยืดหยุ่น ช่วยเพิ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) ของผู้เรียนได้มากขึ้น (Harrell, 2020) ระบบนิเวศการเรียนรู้จะเป็นกลไกให้เกิดการเรียนรู้ และการทำกิจกรรมต่างๆ บรรลุผลสำเร็จ ดังนั้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต้องให้ความสำคัญกับความพร้อมและคำนึงถึงระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียน การสร้างรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต้องอยู่บนพื้นฐานโครงสร้างความสัมพันธ์และฐานแนวคิดเรื่องระบบนิเวศการเรียนรู้ เพราะระบบนิเวศการเรียนรู้เป็นโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ที่จะก่อให้เกิดสภาพการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบองค์รวม และยังทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาตัวเองตามศักยภาพของแต่ละบุคคลได้

จากการทบทวนวรรณกรรม และการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่าระบบนิเวศการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สนับสนุนให้นักเรียนสามารถพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้และการอ่านได้อย่างเต็มศักยภาพ และองค์ประกอบที่สำคัญของระบบนิเวศการเรียนรู้ประกอบด้วย (Holgado, and Penalvo, 2017; Kondratova et al. 2017; Harrell, 2020; Thammasat Secondary School, 2020; Saiyaporn, 2022) 1) นักเรียน 2) ครู 3) ผู้ปกครองและชุมชน 4) เนื้อหาการเรียนรู้หรือทรัพยากรการเรียนรู้ 5) โรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ 6) เทคโนโลยี หรือแพลตฟอร์ม 7) กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 8) ระบบการกำกับดูแลและประเมินผล ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโรงเรียนจะต้องสร้างกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และบรรยากาศที่กระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจในการอ่าน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสนับสนุนด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และที่สำคัญที่สุดครูต้องพัฒนาทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นกระบวนการคิดของนักเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้ความสำคัญในด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และนวัตกรรมที่เหมาะสมต่อความสนใจของนักเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Tongpe, 2020)

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน ว่าต้องมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร และมีองค์ประกอบอย่างไรบ้างจึงจะทำให้ได้รูปแบบที่เหมาะสม เพื่อนำไปจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน
3. เพื่อประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการวิจัย แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสังเคราะห์ข้อมูลรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน และการใช้ระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มี 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1.1 การศึกษาเอกสารเพื่อสังเคราะห์วรรณกรรม รายงานการวิจัย แนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และทัศนคติและพฤติกรรมการอ่านของคนไทยของสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ สำหรับวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ ทำการสังเคราะห์จาก แนวคิดขององค์การเพื่อการศึกษา

วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ สังเคราะห์สภาพการจัดนิเวศการเรียนรู้ในประเทศไทย ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สังเคราะห์ระบบนิเวศการเรียนรู้จากโรงเรียนสาธิต แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และทำการสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ได้รับรางวัล ระดับจังหวัด 1 รางวัล แล้วจัดข้อมูลเพื่อใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนเครือข่ายมหาวิทยาลัย ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีและได้รับรางวัลในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านในระดับจังหวัด อย่างน้อย 1 รางวัล และมีผลงานที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ โดยการ สัมภาษณ์กับครู และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 7 คน จำแนกเป็นครู 5 คน และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากรายชื่อที่โรงเรียนที่ได้รับรางวัลเกี่ยวกับ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในระดับจังหวัด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มซึ่งคำถามของแบบสัมภาษณ์ แบ่งโครงสร้างคำถามในการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ประวัติและข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล 2) แบบสัมภาษณ์รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยมีประเด็นคำถาม แบ่งออก เป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นชุดคำถามเกี่ยวกับ ระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นชุดคำถามเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน จำนวน 6 ข้อ ตอนที่ 3 แนวทางและองค์ประกอบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ประสบผลสำเร็จ เป็นชุดคำถาม 4 ข้อ

การหาคุณภาพของเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างโดยประเมินความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านบรรณารักษศาสตร์ ด้านภาษาไทย และด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 ท่าน ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะ ของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน มี 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ ในโรงเรียน โดยการนำข้อมูลผลการสังเคราะห์รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นข้อมูล ในการยกร่าง

ขั้นตอนที่ 2.2 นำเสนอรูปแบบต่อเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์โดยพิจารณาคัดเลือกจาก ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป และมีประสบการณ์การสอน หรือนิเทศ การสอน หรือเคยเป็นคณะกรรมการจัดโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านภาษาไทย จำนวน 2 คน โดยพิจารณาคัดเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป และมีประสบการณ์การสอน หรือนิเทศ การสอน หรือเคยเป็นคณะกรรมการ จัดโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 คน โดยพิจารณาคัดเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป และมี ประสบการณ์การสอน หรือนิเทศ การสอน หรือเคยเป็นคณะกรรมการจัดโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริม การอ่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบฯ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้คือ แบบประเมิน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้องและครอบคลุมของรูปแบบการจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ ผู้วิจัยทำการประเมินรูปแบบในด้านความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงของรูปแบบ โดยการสอบถามความคิดเห็นจากผู้บริหาร และครู จากโรงเรียนเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี 12 โรงเรียน และจังหวัดสระแก้ว 12 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 24 คน ครูผู้สอน จำนวน 24 คน โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้บริหาร และครูที่เข้าร่วมโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษากับมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่ได้รับรางวัลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบประเมินความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ของรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งจะประเมินความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ ด้าน 6 ด้านได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ มีรายการประเมิน 3 ข้อ 2) ด้านการสร้างทีมงานเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน มีรายการประเมิน 6 ข้อ 3) ด้านการจัดพื้นที่การเรียนรู้และระบบนิเวศการศึกษาในโรงเรียน มีรายการประเมิน 8 ข้อ 4) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีรายการประเมิน 7 ข้อ 5) ด้านการพัฒนาวัฒนธรรมส่งเสริมการอ่าน มีรายการประเมิน 6 ข้อ และ 6) ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล มีรายการประเมิน 5 ข้อ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลประเมินผลจำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์จำนวน 1 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) และนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้เทคนิคของ Rovineli and Hambleton (Taweerat, 2000) ผลการพิจารณา ค่า IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 และทำการปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินความคิดเห็นตามข้อเสนอแนะ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) สรุปในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร วรรณกรรม รายงานการวิจัย แนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน และแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1.1) ด้านการบริหารจัดการ (1.2) ด้านการสร้างทีมงานเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน (1.3) ด้านการจัดพื้นที่การเรียนรู้และระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน (1.4) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (1.5) ด้านการพัฒนาวัฒนธรรมส่งเสริมการอ่าน (1.6) ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการพัฒนาแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบได้แก่

- 2.1 องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ มี 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้
 - 2.1.1 การวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน (SWOT Analysis) ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน
 - 2.1.2 การกำหนดพันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน
 - 2.1.3 งบประมาณ
- 2.2 องค์ประกอบที่ 2 ด้านการสร้างทีมงานเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน มี 6 องค์ประกอบย่อย ดังนี้
 - 2.2.1 การสร้างทีมงาน
 - 2.2.2 การสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน
 - 2.2.3 การสื่อสารและสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากร
 - 2.2.4 การจัดการฝึกอบรม และพัฒนาบุคลากร
 - 2.2.5 การสนับสนุนการดำเนินงาน และการสร้างแนวปฏิบัติที่ดี
 - 2.2.6 การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียน และยกย่องเชิดชูเกียรติ
- 2.3 องค์ประกอบที่ 3 ด้านการจัดพื้นที่การเรียนรู้และระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน มี 8 องค์ประกอบย่อย ดังนี้
 - 2.3.1 ทรัพยากรสารสนเทศ
 - 2.3.2 เทคโนโลยี หรือแพลตฟอร์มที่ใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
 - 2.3.3 ห้องสมุดโรงเรียน
 - 2.3.4 พื้นที่การเรียนรู้ในโรงเรียน
 - 2.3.5 การจัดการอุปกรณ์ เครื่องมือที่เกี่ยวข้อง
 - 2.3.6 นักเรียน
 - 2.3.7 ผู้ปกครอง
 - 2.3.8 ครู และบุคลากรของโรงเรียน
- 2.4 องค์ประกอบที่ 4 ด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มี 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้
 - 2.4.1 กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในหลักสูตร
 - 2.4.2 กิจกรรมส่งเสริมการอ่านระดับชั้นเรียน
 - 2.4.3 กิจกรรมส่งเสริมการอ่านระดับโรงเรียน
 - 2.4.4 กิจกรรมเพื่อรณรงค์และสร้างเสริมวัฒนธรรมองค์กรด้านการอ่าน
- 2.5 องค์ประกอบที่ 5 ด้านการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน มี 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้
 - 2.5.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนานวัตกรรมให้กับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
 - 2.5.2 การพัฒนานวัตกรรม
 - 2.5.3 การทดลองใช้นวัตกรรม
 - 2.5.4 การเผยแพร่นวัตกรรม
- 2.6 องค์ประกอบที่ 6 ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล มี 3 องค์ประกอบย่อย
 - 2.6.1 การวางแผนการกำกับติดตามและประเมินผล
 - 2.6.2 การกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินผล
 - 2.6.3 การติดตามและประเมินผล

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนจากการประเมินความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างสรุปได้ดังนี้

3.1 การประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน พบว่า โดยรวมสามารถนำไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($M = 4.18, S.D.=0.52$) เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบแต่ละด้านพบว่า ทั้ง 6 องค์ประกอบสามารถนำไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ

3.2 การประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน พบว่า โดยรวมรูปแบบมีการนำไปใช้ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก ($M = 3.98, S.D.=0.62$) เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบแต่ละด้านพบว่า ทั้ง 6 องค์ประกอบของรูปแบบมีการนำไปใช้ปฏิบัติจริงได้อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนมี 6 องค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านประสบความสำเร็จ ได้แก่ (1.1) ด้านการบริหารจัดการ (1.2) ด้านการสร้างทีมงานเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน (1.3) ด้านการจัดพื้นที่การเรียนรู้และระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน (1.4) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (1.5) ด้านการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน (1.6) ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล ทั้งนี้โรงเรียนควรศึกษาแต่ละองค์ประกอบให้ละเอียดก่อนนำไปใช้ปฏิบัติจริงเนื่องจากความพร้อมของแต่ละองค์ประกอบของแต่ละโรงเรียนไม่เหมือนกัน

Figure 1: The Activities to Promote Reading Model that Is Consistent with the School Educational Ecosystem

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน พบว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร วรรณกรรม รายงานการวิจัย แนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน และแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1.1) ด้านการบริหารจัดการ (1.2) ด้านการสร้างทีมงานเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน (1.3) ด้านการจัดพื้นที่การเรียนรู้และระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน (1.4) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (1.5) ด้านการพัฒนาวัฒนธรรมส่งเสริมการอ่าน (1.6) ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล ทั้งนี้เป็นเพราะ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต้องอาศัยหลายองค์ประกอบในการจัดกิจกรรม และแต่ละองค์ประกอบก็มีความสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จ และความล้มเหลวของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้ ซึ่งผลการวิจัยได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sridadech (2017) ที่พบว่าองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การบริหารจัดการ การมีคณะกรรมการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในรูปแบบต่างๆ รวมถึงการประเมินผลโครงการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพิสมัย ดวงพิมาย (Doungpimai, 2017a) ที่พบว่า องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านประกอบด้วย ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล และด้านการพัฒนาบุคลากร

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน พบว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ มี 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ การวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน (SWOT Analysis) ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน การกำหนดพันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน และงบประมาณ ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่ดีจะทำให้การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านประสบความสำเร็จ ก่อนที่จะพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน จะต้องทำการทบทวนและทำความเข้าใจความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ผ่านมาของโรงเรียนเพื่อจะได้ทราบจุดอ่อนในการจัดกิจกรรมและหาแนวทางป้องกันแก้ไขได้ และจะได้หลีกเลี่ยงประเด็นคุกคามที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน รวมถึงจะทำให้โรงเรียนทราบถึงจุดแข็งในการทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนเพื่อที่จะได้พัฒนาเป็นรูปแบบที่เหมาะสมซึ่งจะทำให้โรงเรียนดำเนินกิจกรรมบรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suwanno (2019) ที่พบว่า การศึกษาสภาพปัญหาของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะทำให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นเพื่อสามารถนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้ องค์ประกอบที่ 2 ด้านการสร้างทีมงานเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน มี 6 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ การสร้างทีมงาน การสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน การสื่อสารและสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากร การจัดการฝึกอบรม และพัฒนาบุคลากร การสนับสนุนการดำเนินงาน และการสร้างแนวปฏิบัติที่ดี การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียน และยกย่องเชิดชูเกียรติ ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การมีทีมงานที่ดีการร่วมแรงร่วมใจกันจะก่อให้เกิดพลังที่ประสบความสำเร็จได้เพราะการทำงานเป็นทีมหมายถึงการทำงานร่วมกันของทุกคนในทีมและทุกคนจะต้องมีเป้าหมายเดียวกันและเต็มใจร่วมกันปฏิบัติภารกิจต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายจนไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ Office of the Civil Service Commission (2016) ในการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลองค์กรต้องมีทีมงาน

มาดำเนินงานเพราะที่งานจะมีความยืดหยุ่น มีสมรรถภาพในการรวมตัวที่รวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพราะที่งานจะไม่ใช่แค่ผู้ปฏิบัติงาน แต่เป็นผู้ร่วมงาน พร้อมทั้งจะทำงานมากกว่าหน้าที่ ที่งานสามารถทำงานไปด้วยกันเรียนรู้ไปด้วยกัน พร้อมทั้งจะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกรณีที่ผิดพลาดที่งานจะกลายเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนที่เข้ามาทำงานใหม่ พร้อมทั้งจะถ่ายทอดและเป็นพี่เลี้ยงให้กับน้องใหม่ และที่งานไม่ได้มอง หรือเห็นแก่ผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนในการทำงานเป็นสิ่งสำคัญ องค์กรประกอบที่ 3 ด้านการจัดพื้นที่การเรียนรู้และระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน มี 8 องค์กรประกอบย่อย ดังนี้ ทรัพยากรสารสนเทศ เทคโนโลยี หรือแพลตฟอร์มที่ใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านฯ ห้องสมุดโรงเรียน พื้นที่การเรียนรู้ในโรงเรียน การจัดการอุปกรณ์ เครื่องมือที่เกี่ยวข้อง นักเรียน ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรของโรงเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ระบบนิเวศการเรียนรู้ เป็นระบบที่จะเกื้อหนุนให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้สมาชิกทุกของโรงเรียนส่วนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพร่วมกัน (Thammasat Secondary School, 2020) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sawasdee, Hasin, and Sukkananchana (2022) ที่พบว่าระบบนิเวศระบบนิเวศการเรียนรู้เป็นการจัดระบบที่เกื้อหนุนให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และสอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้จะสร้างผู้เรียนให้เป็น Lifelong Learner ซึ่งถือว่าเป็นเป้าหมายของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือการสร้างให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต และสอดคล้องงานวิจัยของ Doungpimai (2017) ที่ทำการวิจัยการส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่าแนวทางการส่งเสริมการอ่าน ประกอบด้วย กลยุทธ์ นโยบาย การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ การกำกับติดตาม และการสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากร ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ เพราะระบบนิเวศการเรียนรู้ประกอบด้วย คน เทคโนโลยี เนื้อหา ข้อมูล และการกำกับดูแล (Saiyaporn, 2022) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chernklang (2016) ที่พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริการ กระบวนการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อม องค์ประกอบที่ 4 ด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มี 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในหลักสูตร กิจกรรมส่งเสริมการอ่านระดับชั้นเรียน กิจกรรมส่งเสริมการอ่านระดับโรงเรียน และกิจกรรมเพื่อรณรงค์และสร้างเสริมวัฒนธรรมองค์กรด้านการอ่าน ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นกิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจในการอ่าน และสร้างวัฒนธรรมการอ่านให้กับนักเรียนจนทำให้นักเรียนเกิดนิสัยรักการอ่าน และหากมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านหลายรูปแบบจะทำให้ นักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทั้งในและนอกห้องเรียนจะทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนาน และเพลิดเพลินกับการอ่าน (Chaimin, and Yuangsoi, 2018) เพื่อไม่ให้นักเรียนที่มีศักยภาพ และมีความสนใจในการอ่านที่แตกต่างกัน ไม่เกิดความรู้สึกที่ถูกบังคับในการอ่าน ดังนั้นโรงเรียนต้องมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลายรูปแบบที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rodsung, Wora-in, and Phukhao, (2018) ที่พบว่ากิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ดีสามารถสร้างแรงจูงใจในการอ่านได้และต้องมีกิจกรรมหลายรูปแบบเพื่อกระตุ้นความสนใจในการอ่าน และยังสอดคล้องกับ Suwanno, (2019) ที่พบว่ากิจกรรมส่งเสริมการอ่านในชั้นเรียนได้แก่การอ่านหนังสือตามครู การอ่านนิทานหน้าชั้นเรียน การแข่งขันตอบปัญหาจากการอ่าน และกิจกรรมนอกชั้นเรียนได้แก่ กิจกรรมแข่งทักษะการอ่านเพราะในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต้องเป็นกิจกรรมที่เร้าใจและท้าทายความสามารถของนักเรียนรวมทั้งมีความหลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ อย่างมีความสุข และเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, 2006) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rodsung, Wora-in, and Phukhao, (2018) ที่พบว่า กิจกรรมส่งเสริม

นิสัยรักการอ่านที่สร้างและพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม มีประโยชน์ มีความถูกต้อง และมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ตามแนวคิดในการจัดกิจกรรมที่สังเคราะห์ขึ้นสามารถทำให้นักเรียนมีคะแนนการวัดนิสัยรักการอ่านที่เพิ่มขึ้นและมีคะแนนการสังเกตพฤติกรรมการอ่านในระดับดีมาก องค์ประกอบที่ 5 ด้านการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน มี 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ การอบรมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนานวัตกรรมให้กับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การพัฒนานวัตกรรม การทดลองใช้นวัตกรรม และการเผยแพร่นวัตกรรม ทั้งนี้เป็นเพราะนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านจะเป็นเครื่องมือกระตุ้นช่วยให้นักเรียนอยากอ่านหนังสือ และร่วมกิจกรรม ดังนั้นครูที่ทำหน้าที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต้องสามารถพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน เพราะการที่ครูสามารถพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาได้จะทำให้มีเครื่องมือที่สามารถสื่อสารและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนๆ เพราะนวัตกรรมจะช่วยแก้ปัญหาทางการศึกษา ทำให้เกิดผลในเชิงบวก สอดคล้องกับหลักสูตร และสามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาความสามารถของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนจึงต้องมีกรอบแบบและสร้างนวัตกรรมในการเรียนรู้ที่ทันสมัย สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน สร้างสรรค์ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เข้าใจในเนื้อหา และหาแนวทางปรับปรุงเพื่อให้เกิดนวัตกรรมการศึกษาในรูปแบบใหม่ๆ เพื่อแก้ปัญหาการอ่านออก เขียนได้ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wechayaluck, Natun, Jaichalad, and Nakai (2020) ที่พบว่า ครูมีความต้องการพัฒนานวัตกรรมที่แก้ไขปัญหาการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน และเข้าร่วมอบรมการพัฒนานวัตกรรมโดยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เพราะนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู และทำให้นักเรียนสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Saengloetuthai (2021) ที่พบว่า นวัตกรรมช่วยการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและการศึกษา และหากครูสามารถพัฒนานวัตกรรมขึ้นมาและถูกนำไปใช้และเผยแพร่จนเป็นที่ยอมรับย่อหมายถึงประสิทธิภาพของครู องค์ประกอบที่ 6 ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล มี 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ การวางแผนการกำกับติดตามและประเมินผล การกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินผล และการติดตามและประเมินผล ทั้งนี้เป็นเพราะ การวัดและการประเมินผลการทำงาน นับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยชี้วัดความสำเร็จได้ ซึ่งทำให้ผู้บริหารสามารถประเมินความสำเร็จของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้ ทั้งด้านผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และยังสะท้อนภาพความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนิน ในเชิงประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ ความคุ้มค่า และผลกระทบต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในมิติต่างๆ เพื่อนำจุดบกพร่องกลับมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Making) ของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อใช้กำหนดเป็นนโยบายในกรณีที่ต้องการดำเนินโครงการในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Doungpimai (2017) ที่พบว่า การกำกับติดตามผลกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรม และประเมินคุณภาพของโรงเรียน

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อประเมินรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน พบว่า ด้านความเหมาะสม และการใช้ประโยชน์ของรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบแต่ละด้านพบว่า ทั้ง 6 องค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทุกองค์ประกอบทั้งนี้เนื่องจาก มีกระบวนการในการสร้างรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้มีการสังเคราะห์จาก ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องระบบนิเวศการเรียนรู้ว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ บุคลากรในการดำเนินงาน เครือข่าย พื้นที่การเรียนรู้ ทรัพยากรสารสนเทศ ครอบครั้ว นักเรียน ครูอาจารย์ สังคมชุมชน กิจกรรม และเทคโนโลยีหรือแพลตฟอร์มสนับสนุนการเรียนรู้ (Holgado, and Penalvo, 2017;

Kondratova et al. 2017; Harrell, 2020; Thammasat Secondary School, 2020) และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้ นโยบายด้านการส่งเสริมการอ่าน ผู้บริหารสถานศึกษา และครู นักเรียน ผู้ปกครอง เครือข่ายองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทรัพยากรส่งเสริมการอ่าน ห้องสมุด ประเภทกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การกักตุนติดตาม และการยกย่องเชิดชูเกียรติ (TK park, 2008; Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, 2015; Doungpimai, 2017) อีกทั้งยังศึกษาจากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และมีผลงานที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ และเปิดโอกาสให้ครู และผู้บริหารมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในองค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบ และมีการปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณลักษณ์ รัตนพันธ์ รุ่งรุจี ศรีดาเดช ดรุณี สายหยุด ฉิมพลี ที่พบว่ารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมต้องมีองค์ประกอบ ด้านบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ด้านเวลา ด้านสถานที่ และทรัพยากรสารสนเทศ ด้านการใช้สื่อและนวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน (Rattanaapun, Sridadech, and Chimplee, 2015)

สรุป

การพัฒนาแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน ได้มีการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน และศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของโรงเรียน อีกทั้งยังมีครู และผู้บริหารโรงเรียน มาให้ข้อมูลสำคัญในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ และมีการประเมินความเหมาะสม และการใช้ประโยชน์จากรูปแบบที่อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยรูปแบบมีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการสร้างทีมงานเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน 3) ด้านการจัดพื้นที่การเรียนรู้และระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน 4) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 5) ด้านการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน และ 6) ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบจะมีองค์ประกอบย่อยที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน มีทั้งหมด 6 องค์ประกอบ และมีองค์ประกอบย่อย ในการนำไปใช้ให้โรงเรียนพิจารณาแต่ละองค์ประกอบและปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

1.2 การพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการอ่านครูควรศึกษาคู่มือ และกำกับติดตามนักเรียน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ และสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนด้วยจึงจะเกิดผลสัมฤทธิ์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้ระบบนิเวศการเรียนรู้มาส่งเสริมศักยภาพในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน

2.2 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับแนวการส่งเสริมและพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

กิตติกรรมประกาศ

ได้รับสนับสนุนทุนวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) Basic Research Fund ผ่านกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

References

- Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. (2006). *Guidelines for Activities to Encourage Reading Habit*. Bangkok: Bureau of Academic Affairs and Educational Standards.
- _____. (2015). *Operation Manual, Can Read, Write, Read Fluently Write Fluently and Communicate*. Bangkok: Bureau of Academic Affairs and Educational Standards.
- Chaimin, C., & Yuangsoi, P. (2018). Reading Promotion in Digital Age Schools. *Journal of Education Naresuan University*, 21(3), 356-368.
- Chaisungnoen, C., & Wongsirasawat, C. (2021). The Development of Additional Practice Books Emphasizing 4P Self-Reading and Writing Skills of Students. *Journal of Education Thaksin University*, 21(1), 82-93.
- Chernklang, W. (2016). Reading Habit Promoted in School by the Opinions of Administrators and Teacher under Saraburi Primary Educational Service Area Office. *VRU Research and Development Journal*, 11(1), 81-90.
- Doungpimai, P. (2017). *The Promotion of Reading in School of the Secondary Educational Service Area Office 2*. (Master's Thesis). Dhurakij Pundit University. Bangkok.
- Harrell, T.S. (2020). *3 Key Elements in Learning Ecosystems and Why L&D Professionals Should Care*. Retrieved June 3, 2022, from <https://www.bizlibrary.com/blog/learning-methods/key-elements-in-learning-ecosystems/>
- Holgado, A., & Penalvo, F. J. (2017). *A Metamodel Proposal for Developing Learning Ecosystems. Learning and Collaboration Technologies: Novel Learning Ecosystems*. Cham: Springer International Publishing.
- Kondratova, I., Molyneaux, H., & Fournier, H. (2017). *Design Considerations for Competency Functionality within a Learning Ecosystem, Learning and Collaboration Technologies: Novel Learning Ecosystems*. Cham: Springer International Publishing.
- National Statistical Office. (2020). *The 2018 Reading of Population Survey*. Bangkok: National Statistical Office.
- Office of the Civil Service Commission. (2016). *E-Book: A Building an Effective Teamwork*. Retrieved June 13, 2022, from <https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc-2017-eb01.pdf>
- Phuang Nak, N. (2022). *A Reading Habit Enhancement of Students*. Retrieved June 13, 2022, from <https://www.kroobannok.com/35482>

- Rattanapun, A., Sridadech, R., & Chimplee, D. (2015). Development Guidelines for Reading Activity Promotion for the Kindergarten: Case Study of Satit School (Under the Partnership between Kamphaeng Phet Primary Education Service Office Area 1 and Kamphaeng Phet Rajabhat University. *PULINET Journal*, 2(3), 9-19.
- Rodsung, R., Wora-in, C., & Phukhao, T. (2018). The Development of Activities to Encourage Reading Habit of Basic Education Students. *Humanities and Social Sciences Journal of Graduate School, Pibulsongkram Rajabhat University*, 12(1), 163-176.
- Saengloetuthai. J. (2021). Development of Learning Management Innovation: Online Lesson. *Journal of Research and Curriculum Development*, 11(2), 1-7.
- Saiyaporn, A. (2022). *Create a Learning Ecosystem to Develop Learners into Lifelong Learner*. Retrieved June 13, 2022, from <https://www.educathai.com/knowledge/articles/586>
- Sawasdee, A., Hasin, S., & Sukkananchana, K. (2022). Learning Ecosystem Guideline in School for Active Learning. *E-Journal of Education Studies, Burapha University*, 4(4), 67-78.
- Setthawatbodee, S. et al. (2023). A Study of Problem Designing of Activities to Promote Reading that Are Consistent with the School's Educational Ecosystem in School Network of Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University*, 17(1), 231-243.
- Setthawatbodee, S., Chaisungnoen, C., & Chinsomboon, M. (2017). The Role of Parents in Promoting Reading Culture to Primary Students in Central Region of Thailand for Building Lifelong Learning Skills. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University*, 11(2), 156-168.
- Sittipunt, C. (2022). *Reading Policy by 4 Candidate the Governor of Bangkok*. Retrieved June 13, 2022, from <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/1002446>
- Sridadech, R. (2017). *The Organization of Library's Activities in Model School: Reading Habit Promotion Project in Primary School Level. Kamphaengphet Primary Education Service Office 1*. (Master's Thesis). Sukhothai Thammatirat University. Nonthaburi.
- Suwanno, P. (2019). The Guidelines for Activities to Promote Reading of Primary Level Students at Bannakhuanlung (Ratsamake) School, Songkhla Province. In Tepsongkroh, P. (Ed.), *the 10th Hatyai National and International Conference*. (pp. 1081-1094). Hatyai University. Songkhla.
- Taweerat, P. (2000). *Educational Research Methodology*. (8th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Thammasat Secondary School. (2020). *The Curriculum Documents for Secondary Education of Thammasat Secondary School*. Retrieved June 13, 2022, from <https://satit.tu.ac.th/course#content-0>
- Tongpe, A. (2020). *Assessment of a Project to Improve the Quality of Reading, Writing and Analytical Thinking in Basic Education Level Assessment Using the CIPPIEST Assessment Model*. (Master's thesis). Rambhai Barni Rajabhat University. Chanthaburi.

Wechayaluck, N., Natun, J., Jaichalad, N., & Nakai, N. (2020). Development of Innovative Media to Solve the Problems of Literacy and Analytical Thinking Problems of the Students in Small Network Schools. *Journal of Arts Management*, 6(4), 1756-1772.